Tale til Enhedslistens årsmøde lørdag den 2. dec. 1989:

Af Søren Søndergaard, medlem af Enhedslistens bestyrelsen som repræsentant

Kære venner.

I kender sikkert udtrykket om at man ikke skal være bange for at løbe panden imod en mur - for hvem siger det er muren som holder. Det udtryk falder naturligt når man ser på alle os som er samlet her idag. For det har krævet nogle brådne pander før der gik hul på selvtilstrækkelighedens mur og det blev muligt at samles i en enhedsliste.

Jeg skal ikke tale for VS og DKP, men jeg husker i hvert fald den skepsis der i starten var i SAPs Forretningsudvalg, da en kammerat under valgkampen i september 1987 foreslog at vi skulle opfordre VS og DKP til valgsamarbejde.

Så det har taget lang tid - og måske vil nogen mene: for lang tid - at nå frem til hvor vi er idag. Men nu er vi her, vi biir her og næste folketingsvalg vil blive beriget med noget nyt og hidtil uprøvet: den rød-grønne Enhedsliste.

Initiativet til Enhedslisten blev bl.a. taget for at vende den stemmemæssige tilbagegang, som fløjen til venstre for SF har oplevet her i 80'erne. Hvis vi dømmer efter kommunevalget for et par uger siden, er det lykkedes. Stort set alle steder hvor der opstillede rød-grønne enhedslister bestående af VSere, DKPere, SAPere og partiløse socialister er tilbagegangen vendt og erstattet af en klar fremgang i forhold til folketingsvalget i maj sidste år. Der er ikke tvivl om at I ude omkring lokalt har gjort et kæmpe stykke arbejde. Men når man f.eks. i Gladsaxe har en stemmefremgang på 70 procent, i Silkeborg på 75 procent, i Albertlund på 81 procent, i Århus på 104 procent, i Roskilde på 122 procent, i Helsingør på 138 procent, i Odense på 163 procent, i Hvidovre på 195 procent, i Hillerød på 231 procent og i Randers på 233 procent, så skyldes det ikke alene lokale forhold. Så er det en del af en landspolitisk tendens. Hvis den holder og man omregner stemmetallene fra kommunevalget ville Enhedslisten være repræsenteret med 4-5 mandater i Folketinget. Det er fejende flot, venner!

Der er også andre mure, der er blevet slået hul i her på det sidste. Polen, Sovjet, Ungarn og senest DDR og Tjekkoslovakiet.

Men hvad er det som sker? Er det - som de borgerlige hævder - socialismens fallit for åben TV-skærm? Er det nu endegyldigt blevet bevist, at socialisme er og biir den længste og mest smertefulde vej fra kapitalisme ... til kapitalisme.

Det er utvivlsomt rigtigt at dele af befolkningen i Østeuropa har illusioner om

markedsøkonomien. Og det er også rigtigt, at en del bureaukrater forsøger at undslippe ansvaret for deres udemokratiske ledelse af planøkonomien ved at skamrose kapitalistiske markedsmekanismer.
Men det ændrer ikke ved at drivkraften i det opbrud vi har set i Østeuropa ikke har været genindførelse af kapitalismen, men et ønske om demokratisk styring og kontrol med samfundet.

- Krævede de strejkende sovjetiske minearbejdere planøkonomien afskaffet? Nej, de krævede den under arbejdernes kontrol med parolen "al magt til folkets sovjetter".
- Kræver de demonstrerende østtyske arbejdere at Tyskland skal genforenes på kapitalistisk grundlag og at Deutsche Bank skal være den nye magthaver? Nej, de kræver valg og afskaffelse af privilegier.
- Og gennemførte den tjekkiske befolkning generalstrejken i mandags for at få kapitalismen genindført. Nej, de kræver "Socialisme med et menneskeligt ansigt".

Bevægelsen for socialistisk demokrati i Østeuropa udgør derfor en enorm mulighed for de demokratisk socialistiske kræfter i vesten. Mulighed for at sætte fingeren på nogle af de ømme punkter: De borgerlige støtter opløsningen af Warshawapagten - hvornår opløses NATO? De borgerlige siger de støtter demokratiseringsprocessen i Østeuropa - hvornår indføres demokrati på danske arbejdspladser? De borgerlige siger de støtter at bureaukratiets privilegier fjernes - hvornår bliver magthavernes repræsentationskontoer, frynsegoder og andre privilegier i Danmark fjernet. De borgerlige siger at de støtter de nationale rettigheder i Østeuropa - hvornår anerkendes Grønlands ret til selvbestemmelse? Listen er uendelig: For hver retfærdig kamp i Østeuropa, er der en tilsvarende i vores del af verden.
Derfor er det også ironisk, at de borgerlige ideologer erklærer socialismen død og de frie markedskræfters sejr, netop på et tidspunkt hvor man ikke kan åbne en avis uden at blive konfronteret med de katastrofale konsekvenser af markedskræfternes frie spil.
Tag f.eks. hele gældskrisen, som ikke bare betyder sult og nød for indbyggerne i de berørte 3. verdenslande, men som også er en tikkende bombe under hele den økonomiske verdensorden. Og stadig flere områder inddrages i det frie markeds forfald. Det er allerede flere år siden, at vi så de første private firmaer, som handler med legemsdele, f.eks. nyrer, blod og øjne på det internationale kapitalistiske reservedelsmarked. Som en canadisk forretningsmand har udtalt: Lige som på andre

produkter bør prisen på menneskelige organer afhænge af efterspørgslen.
Der er kort sagt alt mulig grund til at vi lader os inspirere af forandringerne fra øst.
Men i Danmark, er der overhovedet brug for et rødt og grønt alternativ her? Lever vi ikke i den bedste af alle verdner? Hvor få har for meget og færre for
lidt og hvor alle partierne - næsten uden undtagelse og i hvert fald de sidste 3 uger op til valgnene - er enormt grønne og miljøbevidste.
Realiteterne er, at vi lever i et land:

- hvor arbejdsløshed bekæmpes ved at forringe forholdene for de arbejdsløse.
- hvor sygdom bekæmpes ved at gøre medicinen dyrere og indføre betalingshospitaler.
- hvor risikoen for at få køer foran butikkerne som østpå bekæmpes ved at lønnen falder mens prisene stiger, så færre har råd til at købe.
- hvor forurening bekæmpes ved at nedsætte benzinprisen og bygge en bro, som - for at kunne betale sig - kræver en forøgelse af biltrafikken.
- kort sagt hvor alle tegnene på at systemet er i krise og patienten har feber bliver imødegået ved at slå termometret i stykker.

Det er den slags ting som gør, at vi siger at der mere end nogensinde er brug for et rød-grønt alternativ.
Hovedlinjerne i dette alternativ fremgår af det udkast til minimumsprogram, som er fremlagt til debat og forbedring på dette årsmøde. Det er et program som placerer Enhedslisten til venstre for SF. På det punkt skal der ikke være nogen tvivl. For hvorfor ellers opstille som alternativ til SF. Men minimumsprogrammet giver ikke svar på alle spørgsmål. Vi vil selvfølgelig alle synes, at der er områder som er bedre og mere fyldestgørende i det partiprogram vi hver især støtter. Men programmet udtrykker det der kunne blive enighed om idag.
Jeg tror det er vigtigt at erkende dette forhold.
Alternativet til det foreliggende minimumsprogram havde derfor idag ikke været et omfattende program som tog stilling til alle spørgsmål. Alternativet havde været, at det ikke havde været muligt at etablere Enhedslisten. Splittelsen på venstrefløjen - i hverdag og til valg - ville have fortsat.
Men det er ikke situationen. Tværtimod er vi godt begyndt - og det er som bekendt halvt fuldendt. Men vi skal blive ved. For der er mange mure endnu der skal løbes hoveder ind i. Af og til vil det måske i første forsøg gå mest ud over hovedet. Men fejl -

også hovedfejl - er til for at blive rettet. Det er de nødvendige omkostninger for dem der tør og vil. Det vil vi i Enhedslisten. Der er mure at vælte - og en verden af vinde!